

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/57/2008

JAKIE PODATKI CHCIELIBY PŁACIĆ POLACY?

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, KWIECIEŃ 2008

PRZEDRUK I ROZPOWSZECHNIANIE MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
12 października 2007 roku

JAKIE PODATKI CHCIELIBY PŁACIĆ POLACY?

- W ocenie społecznej, system podatkowy w Polsce wymaga reform. Za zmianami w obowiązującym systemie opowiada się zdecydowana większość Polaków (82%).
- Od kilku lat ponad trzy czwarte ankietowanych (77%–78%) niezmiennie popiera progresywny system podatkowy. W tym czasie przybyło respondentów (do 72%) sądzących, że wysokość podatku powinna zależeć od liczby osób pozostających na utrzymaniu podatnika.
- Mimo iż Polacy są generalnie przeciwni podatkowi liniowemu, znaczna część z nich pod pewnymi warunkami byłaby go w stanie zaakceptować. Prawie dwie piąte badanych (38%) deklaruje, że poparłoby wprowadzenie jednej stawki przy jednoczesnym podwyższeniu kwoty wolnej od podatku oraz utrzymaniu ulgi na dzieci. Niemal tyle samo respondentów (40%) sprzeciwia się jednak temu rozwiązaniu.
- Podzielone są opinie na temat tego, jakie podatki powinni płacić rolnicy. Ponad dwie piąte badanych uważa, że rolników należy objąć powszechnym systemem podatkowym (43%), i praktycznie tyle samo osób (44%) sądzi, że – tak jak dotychczas – powinni oni płacić podatek gruntowy.

Mimo zmian w systemie podatkowym w ostatnich latach, związanych m.in. ze zniesieniem części ulg podatkowych i wprowadzeniem odpisu na każde dziecko, nie nastąpiła jeszcze postulowana od dawna całościowa reforma w tej dziedzinie. Przedstawiciele obecnego rządu – w tym także sam premier – przyznają, że reforma podatków jest jednym z istotnych celów obecnej koalicji. Zgodnie ze znowelizowaną przez poprzedni parlament ustawą o podatku PIT, od roku 2009 mają obowiązywać dwie stawki podatkowe – 18% i 32%. Minister finansów Jacek Rostowski zapewnił, że rozwiązanie to będzie utrzymane, i zapowiedział podjęcie kroków zmierzających do wprowadzenia w Polsce jednej stawki podatku PIT.

W związku z tym, że kwestie podatkowe są i będą w przyszłości tematem wielu dyskusji, zapewne także w łonie koalicji rządowej, w sondażu marcowym¹ sprawdziliśmy, jak – w odczuciu społecznym – powinny być rozłożone obciążenia podatkowe i czy proponowane kierunki zmian są zgodne z oczekiwaniami Polaków.

POSTULATY DOTYCZĄCE WYSOKOŚCI PODATKÓW

Jedną z cech dobrego systemu podatkowego jest jego akceptacja społeczna. Aby określić, jakie podatki są uznawane za słuszne i sprawiedliwe, poprosiliśmy respondentów o określenie ich wysokości w zależności od uzyskiwanych zarobków, zamykających się w granicach od 500 zł do 10 000 zł miesięcznie.

W poniższej tabeli zestawiliśmy wysokości podatku, jakie – według opinii ankietowanych – powinny być płacone miesięcznie od przykładowych zarobków brutto, oraz jakie rzeczywiście są uiszczane według obowiązującego systemu podatkowego.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (214) zrealizowano w dniach 7–10 marca 2008 roku na liczącej 1205 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

Tabela 1

Zarobki miesięczne brutto	Średnie miesięczne podatki według obowiązującego obecnie systemu podatkowego (z uwzględnieniem składek na ubezpieczenie zdrowotne)	Średnie miesięczne podatki według propozycji ankietowanych (z uwzględnieniem odpowiedzi „w ogóle nie powinni płacić podatku”)
500 zł	15 zł	5 zł
1000 zł	93 zł	31 zł
3000 zł	422 zł	286 zł
5000 zł	804 zł	642 zł
10 000 zł	2427 zł	1593 zł

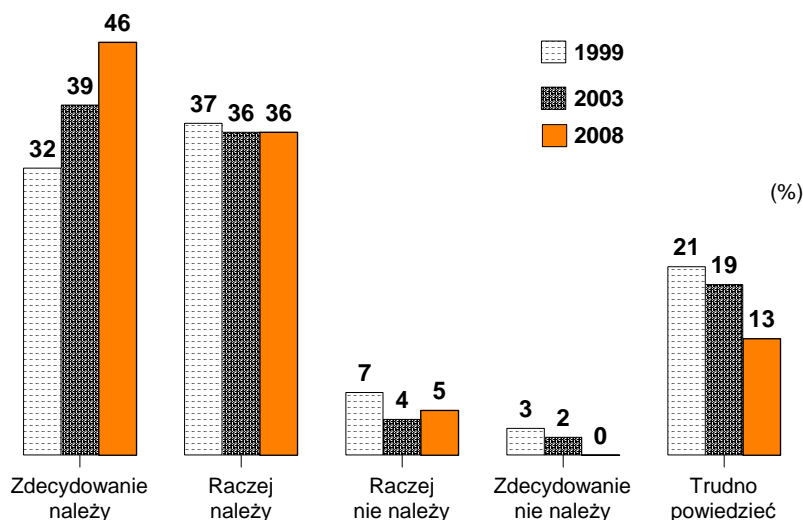
Porównanie wielkości podatków rzeczywistych z postulowanymi prowadzi do dwóch głównych wniosków. Po pierwsze, w odczuciu społecznym – podatki powinny być niższe niż obecnie, po wtóre zaś, osoby więcej zarabiające powinny też więcej płacić fiskusowi. Propozycje zmniejszenia podatków dotyczą przede wszystkim osób mało zarabiających. Z zestawienia faktycznych i postulowanych podatków osób o dochodach w granicach 500–1000 zł wynika, że obecnie płacą one trzykrotnie więcej niż powinny. Tak duża różnica między wysokością podatków rzeczywistych i postulowanych bierze się stąd, że znaczna grupa respondentów uważa, iż osoby mało zarabiające w ogóle nie powinny płacić podatków. W przypadku osób o najniższych dochodach (w naszym zestawieniu – 500 zł miesięcznie brutto) zdecydowana większość ankietowanych (80%) jest za zwolnieniem ich z tego obowiązku, a w odniesieniu do tych, którzy zarabiają 1000 zł miesięcznie, ponad połowa (52%). Dysproporcje między podatkiem rzeczywistym a postulowanym nie są tak duże w przypadku osób uzyskujących ponadprzeciętne dochody. Należy jednak podkreślić, że w odczuciu społecznym także obciążenia lepiej zarabiających podatników powinny być niższe niż obecnie.

POSTULATY DOTYCZĄCE REFORMY SYSTEMU PODATKOWEGO

W ocenie społecznej, system podatkowy w Polsce wymaga reform. Za zmianami w obowiązującym systemie opowiada się zdecydowana większość Polaków (82%). Jedyne co dwudziesty respondent (5%) nie widzi potrzeby przeprowadzenia reformy podatkowej.

Przekonanie, że w Polsce należy zreformować system podatkowy, jest obecnie wyrażane powszechniej i bardziej stanowczo niż w latach ubiegłych. Nie tylko wzrosło poparcie dla zmian, ale zwiększyła się też liczba ich najbardziej zdecydowanych zwolenników. Jednocześnie zmalał odsetek osób niemających na ten temat określonej opinii.

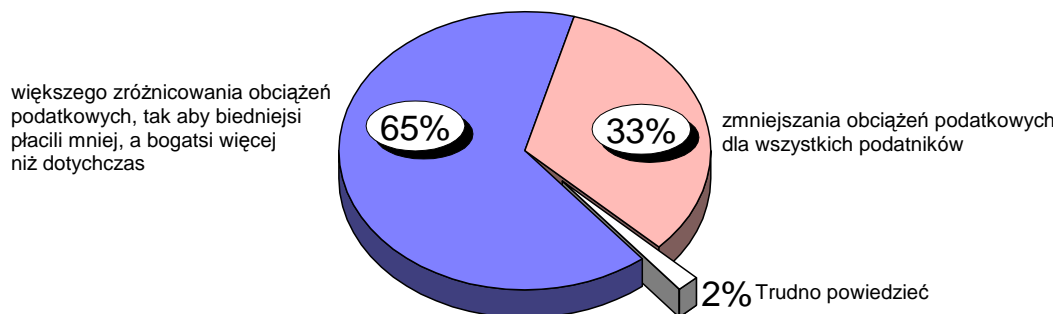
RYS. 1. CZY, OGÓLNIIE RZECZ BIORĄC, UWAŻA PAN(I), ŻE NALEŻY ZREFORMOWAĆ SYSTEM PODATKOWY CZY TEŻ NIE?

Przekonanie o potrzebie zmiany systemu podatkowego w Polsce wyraźnie dominuje we wszystkich grupach społeczno-demograficznych.

Mimo iż Polacy chcieliby reformy systemu podatkowego, ich oczekiwania dotyczące kierunku zmian rozmiągają się z rozwiązaniami zapowiadanyimi przez obecny rząd. W opinii dwóch trzecich badanych, zmiany powinny zmierzać w stronę większego zróżnicowania obciążeń podatkowych, tak aby biedniejsi płacili mniej, bogatsi zaś więcej niż dotychczas. O połowę mniejsza grupa opowiada się za zmniejszaniem obciążeń podatkowych dla wszystkich podatników.

RYS. 2. W JAKIM KIERUNKU, OGÓLNIIE RZECZ BIORĄC, POWINNY ZMIERZAĆ ZMIANY W SYSTEMIE PODATKOWYM? CZY W KIERUNKU:

O ile przekonanie o potrzebie reformy systemu podatkowego jest podzielane dość powszechnie, o tyle kierunek zmian budzi więcej kontrowersji. W większości grup społeczno-demograficznych przewagę mają zwolennicy różnicowania podatków. Za zmniejszaniem obciążeń podatkowych dla wszystkich opowiadają się w większości badani z wykształceniem wyższym (56%), przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji (56%), a przede wszystkim właściciele firm (62%). Stosunkowo często zmiany w tym kierunku popierają ludzie młodzi – do 34 roku życia (39%), mieszkańcy miast liczących od 100 do 500 tys. ludności (38%) i większych (40%) oraz osoby dobrze sytuowane (38% badanych o miesięcznych dochodach *per capita* powyżej 1200 zł).

Polacy niezmiennie od lat deklarują się jako zwolennicy progresywnego systemu podatkowego. Rozkład odpowiedzi na bardzo podobnie sformułowane pytanie był w latach ubiegłych niemal identyczny z obecnym. Należy sądzić, że zasada, według której bogaci płacą wyższe podatki, a biedni – niższe, jest silnie utrwalona i zgodna ze społecznym poczuciem sprawiedliwości.

Tabela 2

Które z poniższych stwierdzeń jest bliższe Pana(i) poglądom?	Wskazania respondentów według terminów badań				
	V 1998	IX 1998	VII 1999	V 2001	III 2008
	w procentach				
Podatki każdego powinny stanowić taki sam procent (część) jego dochodów – niezależnie od tego, ile ktoś zarabia*	17	17	15	15	16
czy też: Podatki kogoś, kto więcej zarabia, powinny stanowić większy procent (część) jego dochodów, a podatki kogoś, kto mniej zarabia, powinny stanowić mniejszy procent (część) jego dochodów**	77	77	78	77	78
Trudno powiedzieć	6	6	7	8	6
*W latach ubiegłych odpowiedź zawierała także odniesienie do sytuacji rodzinnej podatnika i kończyła się słowami: „i jaka jest jego sytuacja rodzinna”					
** W latach ubiegłych odpowiedź zawierała także odniesienie do sytuacji rodzinnej podatnika i kończyła się słowami: „niezależnie od tego, jaka jest sytuacja rodzinna tych ludzi”					

Poparcie dla progresji podatkowej przeważa niezmiennie od lat we wszystkich analizowanych grupach społeczno-demograficznych. Jednak stosunkowo dużo zwolenników podatku liniowego jest wśród mieszkańców największych miast (33%) oraz wśród osób

z wyższym wykształceniem (36%). W grupach społeczno-zawodowych względnie często popierają to rozwiązanie przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji (41%) oraz właściciele firm (31%).

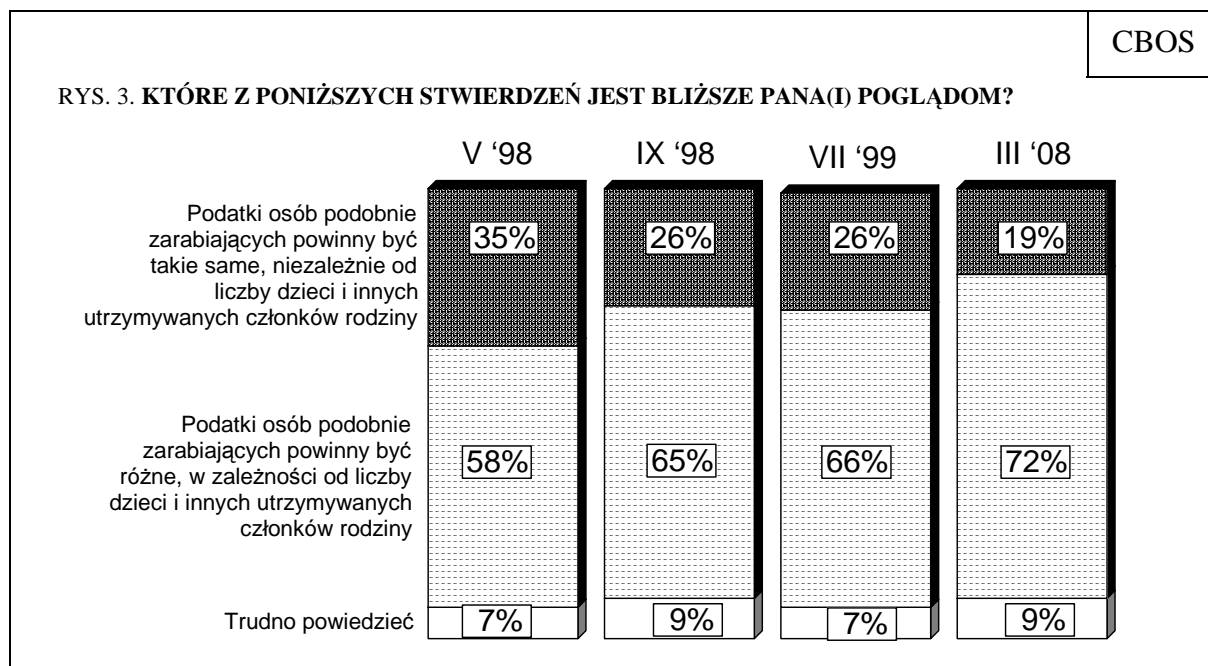
Opinie w tej kwestii nie są zależne od deklarowanych poglądów politycznych. Zarówno wśród badanych o orientacji lewicowej, jak i wśród identyfikujących się z prawicą odsetki zwolenników progresywnych podatków są tak samo wysokie (80%–81%). Osoby popierające progresję w podatkach mają zdecydowaną przewagę w elektoratach wszystkich ugrupowań reprezentowanych w parlamencie. Za podatkiem liniowym stosunkowo często opowiadają się sympatycy PO oraz zadeklarowani wyborcy LiD.

Tabela 6

Potencjalne elektoraty	Które poniższych stwierdzeń jest bliższe Pana(i) poglądom?		
	Podatki każdego powinny stanowić taki sam procent (część) jego dochodów – niezależnie od tego, ile ktoś zarabia	Podatki kogoś, kto więcej zarabia, powinny stanowić większy procent (część) jego dochodów, a podatki kogoś, kto mniej zarabia, powinny stanowić mniejszy procent (część) jego dochodów	Trudno powiedzieć
	w procentach		
PO	25	70	5
LiD*	20	74	6
PSL*	12	80	8
PiS	8	87	4

* Dane dotyczące zwolenników tych ugrupowań należy traktować jako przybliżone ze względu na ich niewielką liczebność w badanej próbie

Inną zasadą, która w ocenie społecznej powinna być uwzględniana w systemie podatkowym, jest uzależnienie wielkości płaconych podatków od liczby osób pozostających na utrzymaniu rodziny. Wprowadzenie takiego rozwiązania w postaci tzw. ilorazu rodzinnego rozważano już przed laty, w czasie rządów koalicji AWS–UW. Choć nie weszło ono w życie, propozycja ta spotkała się wówczas z przychylnym przyjęciem społecznym. Obecnie postulat, aby wysokość podatków zależała od liczby osób pozostających na utrzymaniu rodziny, jest częściowo zrealizowany w postaci ulgi podatkowej na dzieci. Społeczne poparcie dla prorodzinnego systemu podatkowego jest obecnie jeszcze wyższe niż kilka lat temu. Do jego zwolenników zalicza się niemal trzy czwarte dorosłych Polaków.

Poparcie dla tego rodzaju prorodzinnych rozwiązań podatkowych przeważa we wszystkich grupach wyróżnionych ze względu na położenie społeczne i ekonomiczne. Jego zwolennikami stosunkowo najczęściej są badani w wieku 35–44 lata (78%), wśród których znaczną grupę stanowią osoby mające na utrzymaniu dzieci, mieszkańcy wsi (80%), respondenci z wykształceniem zasadniczym zawodowym (79%), a przede wszystkim ludzie najgorzej sytuowani – o miesięcznych dochodach *per capita* do 300 zł (94%). W grupach społeczno-zawodowych są to najczęściej robotnicy wykwalifikowani (83%) i niewykwalifikowani (79%) oraz rolnicy (79%), a wśród biernych zawodowo – gospodynie domowe (81%). Stosunkowo najwięcej przeciwników prorodzinnego systemu podatkowego jest natomiast wśród osób z wykształceniem wyższym (30%), pracowników umysłowych niższego szczebla (33%) oraz właścicieli firm (27%). Częściej niż przeciętnie przeciwni temu rozwiązaniu są także respondenci najlepiej sytuowani – o miesięcznych dochodach *per capita* powyżej 1200 zł (25%).

Za powiązaniem wysokości podatków z liczbą osób pozostających na utrzymaniu rodziny badani opowiadają się niezależnie od ich preferencji partyjnych.

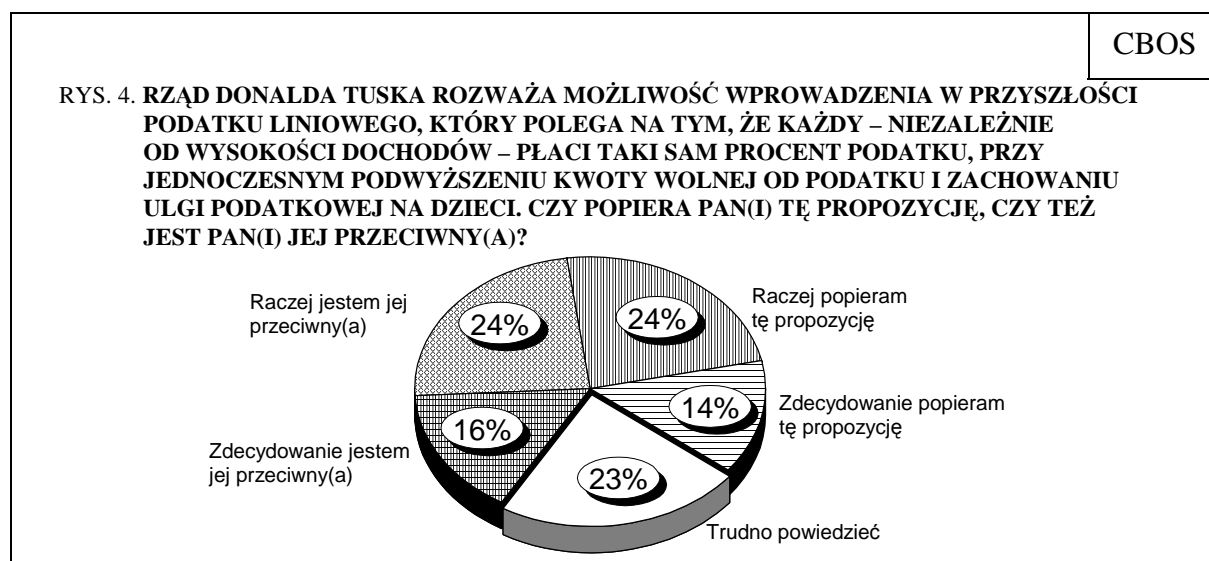
Tabela 7

Potencjalne elektoraty	Które z poniższych stwierdzeń jest bliższe Pana(i) poglądom?		
	Podatki osób podobnie zarabiających powinny być takie same, niezależnie od liczby dzieci i innych utrzymywanych członków rodziny	Podatki osób podobnie zarabiających powinny być różne, w zależności od liczby dzieci i innych utrzymywanych członków rodziny	Trudno powiedzieć
	w procentach		
PO	24	70	6
LiD*	21	79	0
PSL*	16	79	5
PiS	7	73	20

* Dane dotyczące zwolenników tych ugrupowań należy traktować jako przybliżone ze względu na ich niewielką liczebność w badanej próbie

PODATEK LINIOWY W WERSJI PRORODZINNEJ I PROSOCJALNEJ

Rząd Donalda Tuska zapowiada wprowadzenie w przyszłości podatku liniowego. Premier starając się przekonać do tego rozwiązania opinię publiczną mówił o przyjaznym, rodzinnym podatku liniowym. Wprowadzeniu jednej stawki towarzyszyć by miało podwyższenie kwoty wolnej od podatku oraz zachowanie ulgi podatkowej na dzieci. Mimo iż Polacy są generalnie przeciwni podatkowi liniowemu, znaczna część z nich pod pewnymi warunkami byłaby go w stanie zaakceptować. Prawie dwie piąte badanych (38%) deklaruje, że poparłoby wprowadzenie jednej stawki przy jednoczesnym podwyższeniu kwoty wolnej od podatku oraz utrzymaniu ulgi na dzieci. Niemal tyle samo ankietowanych (40%) sprzeciwia się jednak temu rozwiązaniu. Stosunkowo duża grupa respondentów (23%) nie potrafi zająć stanowiska w tej sprawie.

Stosunek do prorodzinnego podatku liniowego z dużą kwotą wolną jest zróżnicowany przez cechy społeczno-demograficzne badanych – wiek, wielkość miejsca zamieszkania, status społeczno-ekonomiczny. Najwięcej zwolenników tego rozwiązania jest wśród osób w wieku od 35 do 44 lat (47%), mieszkańców największych miast (48%) i – szczególnie – wśród badanych z wykształceniem wyższym (56%). Poparciu tej propozycji sprzyja dobra sytuacja materialna. Za wprowadzeniem podatku liniowego przy jednoczesnym podwyższeniu kwoty wolnej oraz zachowaniu ulgi na dzieci stosunkowo najczęściej opowiadają się osoby o miesięcznych dochodach *per capita* powyżej 1200 zł (42%) oraz respondenci dobrze oceniający swoje warunki materialne (48%). Przeciwni temu są przede wszystkim najbiedniejsi – badani o miesięcznych dochodach na głowę w rodzinie nieprzekraczających 300 zł (52%) oraz ludzie źle oceniający swoją sytuację materialną (50%). W grupach społeczno-zawodowych propozycję tę popierają przede wszystkim właściciele firm (68%) oraz kadra kierownicza i inteligencja (58%), natomiast najczęściej niechętni jej są rolnicy (53%).

W elektoratach partyjnych prorodzinny podatek liniowy z dużą kwotą wolną popierają wyborcy partii koalicyjnych: PO i PSL. Sprzeciw przeważa natomiast w elektoracie PiS i – w mniejszym stopniu – wśród sympatyków LiD-u.

Tabela 8

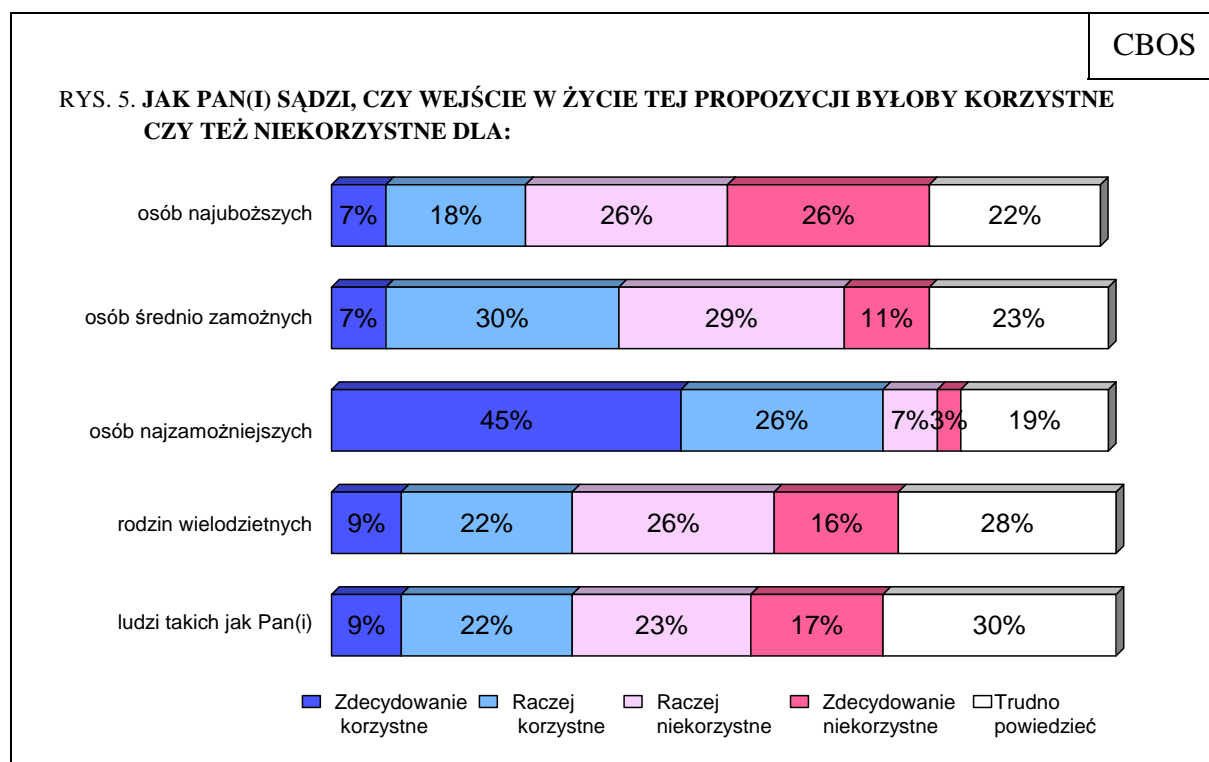
Potencjalne elektoraty	Rząd Donalda Tuska rozważa możliwość wprowadzenia w przyszłości podatku liniowego, który polega na tym, że każdy – niezależnie od wysokości dochodów – płaci taki sam procent podatku, przy jednoczesnym podwyższeniu kwoty wolnej od podatku i zachowaniu ulgi podatkowej na dzieci. Czy popiera Pan(i) tę propozycję, czy też jest Pan(i) jej przeciwny(a)?		
	Popieram tę propozycję	Jestem jej przeciwny(a)	Trudno powiedzieć
	w procentach		
PO	57	29	14
PSL*	54	37	9
LiD*	38	47	15
PiS	31	55	14

* Dane dotyczące zwolenników tych ugrupowań należy traktować jako przybliżone ze względu na ich niewielką liczebność w badanej próbie

Proponowane rozwiązanie jest odbierane jako korzystne jedynie dla niektórych grup społecznych. W ocenie ankietowanych, na wejściu w życie tej propozycji skorzystają przede wszystkim osoby najbogatsze (sądzi tak ogółem 71% ankietowanych). Jej skutki dla ludzi średnio zamożnych postrzegane są niejednoznacznie – dwie piąte badanych (40%) sądzą, że stracą oni na wprowadzeniu prorodzinnego podatku liniowego z dużą kwotą wolną, ale tylko nieznacznie mniej osób (37%) uważa, że zyskają na tym rozwiązaniu. W opinii połowy

respondentów (52%) niekorzystne skutki tego rozwiązania, jeśli wejdzie ono w życie, odczują najbardziej. Można sądzić, że – w ocenie społecznej – straty będą wynikać nie tyle z przewidywanego wzrostu obciążeń podatkowych tej kategorii podatników, ile ze spadku dochodów budżetowych i zmniejszeniu wydatków socjalnych.

Mimo że proponowana reforma podatków miałyby zawierać rozwiązania prorodzinne w postaci ulgi na dzieci – w opinii przeważającej części ankietowanych (42%) rodziny wielodzietne na niej nie skorzystają. Odmiennego zdania jest 31% badanych.

Z deklaracji największej grupy ankietowanych (40%) wynika, że dla ludzi takich jak oni wprowadzenie prorodzinnego podatku liniowego z dużą kwotą wolną byłoby niekorzystne. Odmiennego zdania jest 31% badanych. W niektórych grupach społecznych przeważają jednak pozytywne oceny skutków wejścia w życie tej propozycji dla samych respondentów i ludzi im podobnych. Korzyści z jej przyjęcia spodziewają się zatem na ogół osoby w wieku 35–44 lata (42%), mieszkańcy największych miast (47%), badani najlepiej wykształceni (54% mających wykształcenie wyższe) i sytuowani (47% o miesięcznych dochodach *per capita* powyżej 1200 zł i 42% dobrze oceniających swoje warunki materialne). W grupach społeczno-zawodowych są to: kadra kierownicza i inteligencja (65%) oraz właściciele firm (62%).

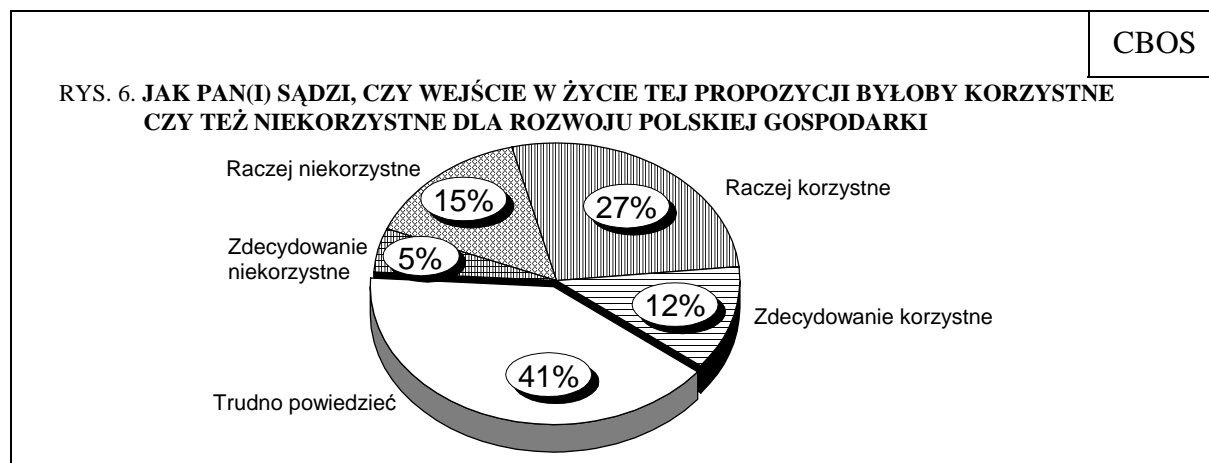
W elektoratach partyjnych korzystnych skutków wprowadzenia podatku liniowego w proponowanej formie oczekują najczęściej zwolennicy PO, natomiast obawy z tym związane wyrażają głównie sympatycy PiS.

Tabela 9

Potencjalne elektoraty	Jak Pan(i) sądzi, czy wejście w życie tej propozycji byłoby korzystne czy też niekorzystne dla ludzi takich jak Pan(i)?		
	Korzystne	Niekorzystne	Trudno powiedzieć
	w procentach		
PO	48	30	22
LiD*	39	40	21
PSL*	28	32	40
PiS	24	48	28

* Dane dotyczące zwolenników tych ugrupowań należy traktować jako przybliżone ze względu na ich niewielką liczebność w badanej próbie

Często podnoszonym argumentem na rzecz wprowadzenia podatku liniowego jest przekonanie, że będzie miał on korzystny wpływ na rozwój gospodarski. Pogląd ten podziela prawie dwie piąte badanych (39%). Jednak znaczna część społeczeństwa (41%) nie potrafi jednoznacznie określić makroekonomicznych skutków tego rozwiązania, być może nie dostrzegając wyraźnych związków między systemem podatkowym a stanem gospodarki.

Stosunek do prorodzinnego podatku liniowego z dużą kwotą wolną od podatku bardzo silnie wiąże się z oceną skutków wejścia w życie tej propozycji dla różnych grup społecznych oraz dla polskiej gospodarki. Akceptacja tego rozwiązania wynika z przeświadczenia, że będzie ono korzystne dla samych respondentów i ludzi im podobnych,

dla osób najuboższych i średnio zarabiających oraz dla rodzin wielodzietnych, a także że przyczyni się ono do rozwoju polskiej gospodarki. Sprzeciw wobec tej propozycji motywowany jest natomiast obawami przed negatywnymi skutkami jej realizacji dla wymienionych grup społecznych oraz dla gospodarki. Niski związek między oceną wprowadzenia podatku liniowego w proponowanej formie a jej postrzeganymi skutkami dla ludzi bogatych oznacza, że niechęć do tej propozycji nie jest oparta na resentymencie, nie wiąże się z przekonaniem, że byłoby to rozwiązanie korzystne dla osób najzamożniejszych.

Tabela 10

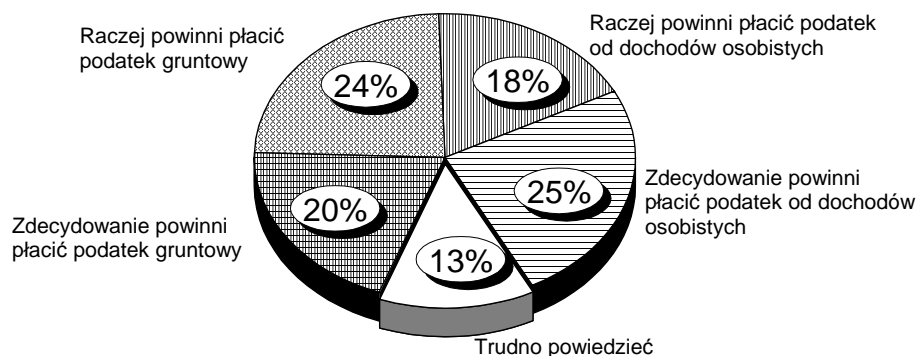
Związek między poparciem dla wprowadzenia podatku liniowego z ulgą na dzieci i wysoką kwotą wolną od podatku a oceną korzyści wynikających z tego rozwiązania dla:	Wartość współczynnika r Pearsona
– ludzi takich jak respondent(ka)	0,64
– osób najuboższych	0,60
– osób średnio zamożnych	0,54
– rodzin wielodzietnych	0,50
– polskiej gospodarki	0,42
– osób najzamożniejszych	-0,06*

* Korelacja istotna na poziomie 0,05

PODATKI ROLNIKÓW

W Polsce rolnicy nie są objęci powszechnym systemem podatkowym, ale płacą podatek gruntowy, którego wysokość zależy od powierzchni gospodarstwa. Co jakiś czas powracają postulaty, aby także ta grupa była zobowiązana do płacenia podatków od dochodów osobistych, jednak żaden z kolejnych rządów nie zdecydował się na takie posunięcie. Opinia społeczna jest w tej kwestii podzielona: 43% badanych uważa, że rolnicy powinni być objęci powszechnym systemem podatkowym, i niemal tyle samo osób (44%) sądzi, że – tak jak dotychczas – powinni oni płacić podatek gruntowy.

RYS. 7. CZY, PANA(I) ZDANIEM, ROLNICY POWINNI BYĆ OBJĘCI POWSZECHNYM SYSTEMEM PODATKOWYM, TZN. TAK JAK INNI PODATNICY PŁACIĆ PODATKI OD DOCHODÓW OSOBISTYCH, CZY TEŻ – TAK JAK OBECNIE – PŁACIĆ PODATEK GRUNTOWY, KTÓREGO WIELKOŚĆ ZALEŻY OD POWIERZCHNI GOSPODARSTWA?

W poszczególnych grupach społeczno-demograficznych opinie w tej kwestii są wyraźnie zróżnicowane. Za tym, aby rolnicy płacili podatek od dochodów osobistych, opowiadają się na ogół mieszkańcy miast (przede wszystkim dużych i średniej wielkości), osoby z wykształceniem średnim (50%) i wyższym (63%), badani znajdujący się w stosunkowo dobrej sytuacji materialnej (50% o miesięcznych dochodach *per capita* od 901 do 1200 zł i 55% o dochodach powyżej 1200 zł). Za zachowaniem *status quo* są przede wszystkim sami rolnicy (85%, choć co dziesiąty z nich wolałby płacić podatek dochodowy) i generalnie mieszkańcy wsi (65%).

W elektorach partyjnych pomysł objęcia rolników powszechnym systemem podatkowym popierają najczęściej sympatycy PO i LiD, natomiast zwolennikami utrzymania podatku gruntowego są wyborcy PiS i – przede wszystkim – PSL.

Tabela 11

Potencjalne elektoraty	Czy, Pana(i) zdaniem, rolnicy powinni być objęci powszechnym systemem podatkowym, tzn. tak jak inni podatnicy płacić podatki od dochodów osobistych czy też – tak jak obecnie – płacić podatek gruntowy, którego wielkość zależy od powierzchni gospodarstwa?		
	Powinni płacić podatek od dochodów osobistych	Powinni płacić podatek gruntowy	Trudno powiedzieć
	w procentach		
PO	57	34	9
LiD*	54	41	5
PiS	38	50	13
PSL*	18	74	8

* Dane dotyczące zwolenników tych ugrupowań należy traktować jako przybliżone ze względu na ich niewielką liczebność w badanej próbie

Wydaje się, że Polacy mają dość klarowną wizję tego, jak powinny być rozłożone w społeczeństwie obciążenia podatkowe. Preferowane są podatki progresywne, a ich wysokość uzależniona jest od liczby osób pozostających na utrzymaniu podatnika. Zdaniem znacznej grupy społeczeństwa, osoby mało zarabiające nie powinny w ogóle płacić podatków. Mimo iż propozycja wprowadzenia podatku liniowego nie odpowiada – jak widać – tym oczekiwaniom, pod pewnymi warunkami jest do przyjęcia dla dość dużej części opinii publicznej. Podatek liniowy w wersji prosocjnalnej (z dużą kwotą wolną od podatku) i prorodzinnej (z ulgami na dzieci) jest popierany przez blisko dwie piąte badanych. Istotnym warunkiem akceptacji tej propozycji jest przekonanie, że na jej wejściu w życie zyskają nie tylko najbogatsi, ale także osoby mało i średnio zarabiające.

Opracowała

Beata ROGUSKA

A N E K S

Tabela 1. W jakim kierunku, ogólnie rzecz biorąc, powinny zmierzać zmiany w systemie podatkowym? Czy w kierunku: 1 - większego zróżnicowania obciążeń podatkowych, tak aby biedniejsi płacili mniej, zaś bogatsi więcej niż dotychczas; 2 - zmniejszenia obciążeń podatkowych dla wszystkich podatników

(%)

	1	2	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	65	33	2	981
Płeć				
Mężczyźni	65	33	2	478
Kobiety	66	32	2	504
Wiek				
18-24 lata	58	39	3	143
25-34	59	39	2	197
35-44	68	31	1	171
45-54	67	33	0	176
55-64	72	27	2	146
65 lat i więcej	70	26	4	149
Miejsce zamieszkania				
Wieś	71	28	1	340
Miasto do 20 tys.	66	32	2	137
20-100 tys.	68	31	1	191
101-500 tys.	58	38	4	159
501 tys. i więcej mieszk.	58	40	1	153
Wykształcenie				
Podstawowe	71	27	2	222
Zasadnicze zawodowe	77	21	2	254
Średnie	64	34	1	355
Wyższe	40	56	3	150
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	42	56	2	83
Prac. umysł. niż. szczebla	68	32	1	104
Pracownicy fiz.- umysł.	69	29	2	85
Robotnicy wykwalifikowani	70	28	2	99
Robotnicy niewykwalifik.	83	14	4	51
Rolnicy	69	31	0	43
Pracujący na własny rach.	36	62	2	48
Bierni zawodowo				
Renciści	62	36	2	59
Emeryci	72	25	2	193
Uczniowie i studenci	58	39	3	85
Bezrobotni	73	26	1	85
Gospodynie domowe i inni	73	27	0	46
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	63	35	2	141
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	61	37	2	90
sekt. pryw. poza rolnict.	63	35	2	234
prywatnym gosp. rolnym	70	30	0	43
Dochody na jedną osobę				
Do 300 zł	75	25	0	57
301-500	68	30	1	129
501-900	72	26	2	192
901-1200	73	27	1	121
Powyżej 1200 zł	61	38	1	143
Ocena własnych war. mater.				
Złe	74	25	1	213
Średnie	67	30	2	372
Dobre	59	39	2	396
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	74	26	0	66
Raz w tygodniu	67	31	2	485
1-2 razy w miesiącu	67	31	2	140
Kilka razy w roku	65	32	3	201
W ogóle nie uczestniczy	48	50	1	89
Poglądy polityczne				
Lewica	73	25	2	126
Centrum	65	34	1	331
Prawica	65	34	2	319
Trudno powiedzieć	63	34	3	205

Tabela 2. Które z poniższych stwierdzeń jest bliższe Pana(i) poglądom:
 1 - Podatki każdego powinny stanowić taki sam procent (część) jego dochodów - niezależnie od tego, ile ktoś zarabia;
 2 - Podatki kogoś, kto więcej zarabia, powinny stanowić większy procent (część) jego dochodów, a podatki kogoś, kto mniej zarabia, powinny stanowić mniejszy procent (część) jego dochodów

(%)

	1	2	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	16	78	6	1205
Płeć				
Mężczyźni	17	78	5	569
Kobiety	14	79	7	636
Wiek				
18-24 lata	20	75	5	181
25-34	21	73	6	222
35-44	17	78	6	195
45-54	15	81	4	214
55-64	11	84	5	183
65 lat i więcej	10	80	10	210
Miejsce zamieszkania				
Wieś	10	83	7	458
Miasto do 20 tys.	11	81	7	166
20-100 tys.	16	79	6	229
101-500 tys.	17	77	6	187
501 tys.i więcej mieszk.	33	63	4	164
Wykształcenie				
Podstawowe	8	81	11	330
Zasadnicze zawodowe	12	83	5	313
Średnie	16	81	4	401
Wyższe	36	58	6	161
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	41	55	4	86
Prac.umysł.niż.szczebła	22	75	2	115
Pracownicy fiz.- umysł.	16	79	5	97
Robotnicy wykwalifikowani	8	87	5	112
Robotnicy niewykwalifik.	7	88	5	55
Rolnicy	5	83	12	64
Pracujący na własny rach.	31	66	3	52
Bierni zawodowo				
Renciści	15	73	12	85
Emeryci	9	83	8	264
Uczniowie i studenci	23	70	7	112
Bezrobotni	11	86	4	105
Gospodynie domowe i inni	9	87	4	59
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	24	71	5	154
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	18	79	3	98
sekt. pryw. poza rolnict.	20	76	4	258
prywatnym gosp. rolnym	5	84	10	61
Dochody na jedną osobę				
Do 300 zł	6	92	2	71
301-500	14	83	3	145
501-900	11	83	6	237
901-1200	12	85	3	145
Powyżej 1200 zł	26	71	3	154
Ocena własnych war. mater.				
Złe	11	84	5	260
Średnie	12	81	7	487
Dobre	21	73	6	458
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	8	91	1	88
Raz w tygodniu	15	79	6	616
1-2 razy w miesiącu	17	77	6	168
Kilka razy w roku	15	79	6	226
W ogóle nie uczestniczy	24	65	11	106
Poglądy polityczne				
Lewica	17	80	3	133
Centrum	19	78	3	391
Prawica	17	81	3	383
Trudno powiedzieć	9	75	16	297

Tabela 3. Które z poniższych stwierdzeń jest bliższe Pana(i) poglądom:
 1 - Podatki osób podobnie zarabiających powinny być takie same, niezależnie od liczby dzieci i innych utrzymywanych członków rodziny; 2 - Podatki osób podobnie zarabiających powinny być różne, w zależności od liczby dzieci i innych utrzymywanych członków rodziny

(%)

	1	2	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	19	72	9	1205
Płeć				
Mężczyźni	20	73	7	569
Kobiety	18	71	11	636
Wiek				
18-24 lata	22	67	11	181
25-34	22	72	6	222
35-44	17	78	5	195
45-54	22	71	7	214
55-64	17	74	9	183
65 lat i więcej	13	71	15	210
Miejsce zamieszkania				
Wieś	12	80	8	458
Miasto do 20 tys.	18	68	14	166
20-100 tys.	26	65	9	229
101-500 tys.	24	68	8	187
501 tys. i więcej mieszk.	23	72	5	164
Wykształcenie				
Podstawowe	11	75	15	330
Zasadnicze zawodowe	14	79	7	313
Średnie	25	69	6	401
Wyższe	30	65	5	161
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	26	71	3	86
Prac. umysł. niż. szczebla	33	63	4	115
Pracownicy fiz.- umysł.	25	71	4	97
Robotnicy wykwalifikowani	12	83	5	112
Robotnicy niewykwalifik.	9	79	11	55
Rolnicy	12	79	10	64
Pracujący na własny rach.	27	65	8	52
Bierni zawodowo				
Renciści	15	68	17	85
Emeryci	16	72	12	264
Uczniowie i studenci	21	66	14	112
Bezrobotni	19	75	5	105
Gospodynie domowe i inni	11	81	8	59
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	25	69	6	154
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	19	76	5	98
sekt. pryw. poza rolnict.	23	72	5	258
prywatnym gosp. rolnym	14	77	9	61
Dochody na jedną osobę				
Do 300 zł	6	94	0	71
301-500	17	76	6	145
501-900	16	76	9	237
901-1200	18	74	7	145
Powyżej 1200 zł	25	71	4	154
Ocena własnych war. mater.				
Złe	14	78	8	260
Średnie	17	72	11	487
Dobre	23	69	7	458
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	12	79	10	88
Raz w tygodniu	18	73	9	616
1-2 razy w miesiącu	18	76	6	168
Kilka razy w roku	22	70	8	226
W ogóle nie uczestniczy	26	62	12	106
Poglądy polityczne				
Lewica	15	83	2	133
Centrum	24	71	5	391
Prawica	21	75	4	383
Trudno powiedzieć	12	66	22	297

Tabela 4. Rząd Donalda Tuska rozważa możliwość wprowadzenia w przyszłości podatku liniowego, który polega na tym, że każdy - niezależnie od wysokości dochodów - płaci taki sam procent podatku, przy jednoczesnym podwyższeniu kwoty wolnej od podatku i zachowaniu ulgi podatkowej na dzieci. Czy popiera Pan(i) tę propozycję, czy też jest Pan(i) jej przeciwny(a)?

(%)

	Popieram	Jestem przeciwny(a)	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	38	40	23	1204
Płeć				
Mężczyźni	41	40	19	568
Kobiety	34	39	26	636
Wiek				
18-24 lata	41	36	24	181
25-34	43	40	17	222
35-44	47	35	18	195
45-54	39	39	22	214
55-64	33	48	20	183
65 lat i więcej	23	41	36	210
Miejsce zamieszkania				
Wieś	30	42	28	458
Miasto do 20 tys.	40	33	26	166
20-100 tys.	39	41	20	229
101-500 tys.	44	36	20	187
501 tys.i więcej mieszk.	48	41	11	164
Wykształcenie				
Podstawowe	27	37	36	330
Zasadnicze zawodowe	35	41	24	313
Średnie	40	46	14	401
Wyższe	56	30	14	160
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	58	28	14	86
Prac.umysł.niż.szczebła	47	42	11	115
Pracownicy fiz.- umysł.	35	36	29	97
Robotnicy wykwalifikowani	42	48	11	112
Robotnicy niewykwalifik.	47	43	10	55
Rolnicy	19	53	28	64
Pracujący na własny rach.	68	23	9	52
Bierni zawodowo				
Renciści	31	35	34	85
Emeryci	23	46	31	263
Uczniowie i studenci	45	31	25	112
Bezrobotni	32	41	26	105
Gospodynie domowe i inni	41	35	24	59
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	46	39	16	154
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	45	43	12	98
sekt. pryw. poza rolnict.	48	38	14	258
prywatnym gosp. rolnym	24	48	28	61
Dochody na jedną osobę				
Do 300 zł	29	52	19	71
301-500	35	44	21	145
501-900	36	41	23	237
901-1200	36	47	17	145
Powyżej 1200 zł	42	45	13	153
Ocena własnych war. mater.				
Złe	23	50	27	260
Średnie	35	41	23	487
Dobre	48	33	19	458
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	31	51	19	88
Raz w tygodniu	36	40	24	616
1-2 razy w miesiącu	37	35	27	168
Kilka razy w roku	38	42	20	225
W ogóle nie uczestniczy	52	31	17	106
Poglądy polityczne				
Lewica	45	47	8	132
Centrum	42	41	17	391
Prawica	41	43	17	383
Trudno powiedzieć	25	31	43	297

Tabela 5. Jak Pan(i) sądzi, czy wejście w życie podatku liniowego byłoby korzystne czy też niekorzystne dla ludzi takich jak Pan(i)?

(%)

	Korzystne	Niekorzystne	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	31	40	30	1203
Płeć				
Mężczyźni	34	38	28	569
Kobiety	27	41	32	634
Wiek				
18-24 lata	29	34	37	180
25-34	36	42	22	222
35-44	42	37	22	195
45-54	36	37	27	214
55-64	25	45	29	183
65 lat i więcej	15	41	44	210
Miejsce zamieszkania				
Wieś	21	42	37	458
Miasto do 20 tys.	26	34	40	165
20-100 tys.	36	40	25	229
101-500 tys.	37	42	21	186
501 tys.i więcej mieszk.	47	35	19	164
Wykształcenie				
Podstawowe	19	37	44	328
Zasadnicze zawodowe	27	44	29	313
Średnie	33	43	24	401
Wyższe	54	27	20	161
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	65	19	15	86
Prac.umysł.niż.szczebla	36	43	21	115
Pracownicy fiz.- umysł.	32	43	25	97
Robotnicy wykwalifikowani	31	50	19	112
Robotnicy niewykwalifik.	36	45	19	55
Rolnicy	12	57	31	64
Pracujący na własny rach.	62	18	20	52
Bierni zawodowo				
Renciści	19	39	42	84
Emeryci	18	43	38	264
Uczniowie i studenci	27	30	43	110
Bezrobotni	27	39	34	105
Gospodynie domowe i inni	37	33	30	59
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	42	41	16	154
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	38	45	17	98
sekt. pryw. poza rolnict.	43	36	22	258
prywatnym gosp. rolnym	15	53	33	61
Dochody na jedną osobę				
Do 300 zł	22	55	24	71
301-500	34	38	28	145
501-900	25	41	33	236
901-1200	29	52	18	145
Powyżej 1200 zł	47	36	17	154
Ocena własnych war. mater.				
Złe	19	50	32	260
Średnie	26	42	32	486
Dobre	42	32	27	457
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	26	47	27	87
Raz w tygodniu	27	41	32	615
1-2 razy w miesiącu	32	36	32	168
Kilka razy w roku	33	40	27	226
W ogóle nie uczestniczy	46	30	24	106
Poglądy polityczne				
Lewica	39	41	21	133
Centrum	35	42	23	391
Prawica	34	44	23	383
Trudno powiedzieć	18	30	52	295

Tabela 6. Jak Pan(i) sądzi, czy wejście w życie podatku liniowego byłoby korzystne czy też niekorzystne dla **rozwoju polskiej gospodarki**?

(%)

	Korzystne	Niekorzystne	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	39	20	40	1203
Płeć				
Mężczyźni	41	22	37	569
Kobiety	38	18	44	634
Wiek				
18-24 lata	41	19	40	180
25-34	41	24	35	222
35-44	44	22	33	195
45-54	42	19	39	214
55-64	35	19	46	183
65 lat i więcej	32	17	51	210
Miejsce zamieszkania				
Wieś	31	19	49	458
Miasto do 20 tys.	37	17	45	165
20-100 tys.	50	15	35	229
101-500 tys.	43	24	32	186
501 tys.i więcej mieszk.	44	28	28	164
Wykształcenie				
Podstawowe	29	15	56	328
Zasadnicze zawodowe	33	26	41	313
Średnie	45	21	34	401
Wyższe	59	20	22	161
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	63	17	20	86
Prac.umysł.niż.szczebla	49	22	29	115
Pracownicy fiz.- umysł.	37	24	39	97
Robotnicy wykwalifikowani	42	25	33	112
Robotnicy niewykwalifik.	41	23	36	55
Rolnicy	24	28	48	64
Pracujący na własny rach.	57	10	33	52
Bierni zawodowo				
Renciści	29	17	54	84
Emeryci	34	18	48	264
Uczniowie i studenci	44	17	40	110
Bezrobotni	35	23	42	105
Gospodynie domowe i inni	22	20	58	59
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	52	21	27	154
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	42	29	30	98
sekt. pryw. poza rolnictw.	48	19	34	258
prywatnym gosp. rolnym	26	30	44	61
Dochody na jedną osobę				
Do 300 zł	32	22	46	71
301-500	37	19	44	145
501-900	38	19	43	236
901-1200	38	27	36	145
Powyżej 1200 zł	54	21	25	154
Ocena własnych war. mater.				
Złe	30	24	46	260
Średnie	33	22	45	486
Dobre	51	16	32	457
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	27	29	44	87
Raz w tygodniu	38	21	41	615
1-2 razy w miesiącu	48	13	39	168
Kilka razy w roku	38	24	38	226
W ogóle nie uczestniczy	44	14	42	106
Poglądy polityczne				
Lewica	47	21	31	133
Centrum	44	19	37	391
Prawica	45	24	31	383
Trudno powiedzieć	23	16	62	295

Tabela 7. Czy, Pana(i) zdaniem, rolnicy powinni być objęci powszechnym systemem podatkowym, tzn. tak jak inni podatnicy płacić podatki od dochodów osobistych, czy też - tak jak obecnie - płacić podatek gruntowy, którego wielkość zależy od powierzchni gospodarstwa?
1 - Powinni płacić podatek od dochodów osobistych; 2 - Powinni płacić podatek gruntowy

(%)

	1	2	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	43	44	13	1202
Płeć				
Mężczyźni	44	45	11	569
Kobiety	42	43	15	633
Wiek				
18-24 lata	39	47	14	180
25-34	45	42	14	220
35-44	42	50	8	195
45-54	41	45	14	214
55-64	51	36	12	183
65 lat i więcej	39	44	17	210
Miejsce zamieszkania				
Wieś	22	65	14	456
Miasto do 20 tys.	43	39	18	165
20-100 tys.	59	28	13	229
101-500 tys.	58	27	15	187
501 tys.i więcej mieszk.	61	33	6	164
Wykształcenie				
Podstawowe	32	49	20	329
Zasadnicze zawodowe	35	51	14	311
Średnie	50	40	9	401
Wyższe	63	28	8	161
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	62	30	8	86
Prac.umysł.niż.szczebła	54	40	7	115
Pracownicy fiz.- umysł.	44	46	10	97
Robotnicy wykwalifikowani	44	44	13	112
Robotnicy niewykwalifik.	34	47	19	55
Rolnicy	10	85	4	64
Pracujący na własny rach.	58	23	20	52
Bierni zawodowo				
Renciści	38	39	23	85
Emeryci	41	42	17	264
Uczniowie i studenci	37	47	15	110
Bezrobotni	44	47	9	103
Gospodynie domowe i inni	45	45	10	59
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	51	40	9	154
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	48	41	11	98
sekt. pryw. poza rolnict.	48	40	12	258
prywatnym gosp. rolnym	10	83	8	61
Dochody na jedną osobę				
Do 300 zł	27	61	12	71
301-500	30	58	12	145
501-900	45	41	14	237
901-1200	50	39	11	145
Powyżej 1200 zł	55	36	9	154
Ocena własnych war. mater.				
Złe	39	43	18	260
Średnie	39	49	12	484
Dobre	49	39	11	458
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	28	56	16	88
Raz w tygodniu	39	49	12	613
1-2 razy w miesiącu	45	40	14	168
Kilka razy w roku	50	36	14	226
W ogóle nie uczestniczy	60	28	12	106
Poglądy polityczne				
Lewica	55	39	6	133
Centrum	43	47	10	391
Prawica	45	45	10	383
Trudno powiedzieć	35	41	24	294